

Секція 2
СУЧАСНІ НАПРЯМКИ САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ФІТОМЕЛІОРАЦІЇ

УДК 630*443(477)

ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ
ДЕРЕВОРУЙНІВНИХ ГРИБІВ У ДЕНДРОПАРКУ «ПОДІЛЛЯ» МІСТА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Шевченко С. М., к.с.-г.н., доцент, Артамонов Б. Б., к.військ.н., доцент (Хмельницький національний університет, Україна)

DIVERSITY OF TYPES AND FEATURES OF EXPANSION OF WOOD- DESTROYING
FUNGUS IN THE PARK «PODOLIE»
IN KHMELNYTSKYI CITY

Shevchenko S. N., Artamonov B. B.

B. (Khmelnyskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine)

Штучні лісові насадження є важливою складовою частиною ландшафтної структури будь-якого міста, виконують важливі господарські та екологічні функції. Збільшення відсотку дерев у парках, уражених дереворуйнівними грибами, закономірно призводить до погіршення їх життєвого стану, ослаблення, зниження стійкості, і, в подальшому, до збільшення їх схильності до вітровалів та вітроломів. При цьому неможливо гарантувати захист здорових деревостанів і за відсутності необхідного догляду вони втрачають свої декоративні властивості. Таким чином, дереворуйнівні гриби значно впливають на санітарний стан паркових насаджень.

Роль дереворуйнівних грибів в міських насадженнях негативна, тому що більшість видів дереворуйнівних грибів викликають гниль деревини. Такі дерева довгий час не мають зовнішніх ознак ослаблення. Встановити ураження таких дерев можна тільки за наявністю плодівих тіл.

У місті Хмельницькому одним з найбільших природно-заповідних об'єктів, що мають статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення, є дендропарк «Поділля», що розташований на проспекті Миру і тягнеться вздовж автотраси Житомир-Чернівці, займаючи площу 30,5 га. Переважають представники родин Розові, Соснові, Жимолостеві, Маслинові, Березові, Вербові, Кленові, Бобові, Кипарисові.

За результатами наших досліджень, у дендропарку «Поділля» виявлено 21 вид дереворуйнівних грибів, які поширені на 13 видах деревних порід.

Найбільш поширеними виявилися такі види дереворуйнівних грибів: б'єркандера димчаста, трутовик сірчано-жовтий, трутовик несправжній та трутовик справжній. Ці види трапляються на більшості деревних порід дендропарку, які пошкоджені дереворуйнівними грибами. Б'єркандера димчаста трапляється на II або III стадії деструкції деревини, тоді як трутовики, у більшості випадків – на всіх стадіях деструкції.

Серед деревних порід дендропарку найбільше видів дереворуйнівних грибів виявлено на тополі чорній, а саме п'ять видів грибів. Також відсоток вражених дерев у парку дереворуйнівними грибами цієї породи є найбільшим.

На нашу думку, це можна пояснити кількома факторами: по-перше, цей вид дерев знаходиться в крайніх рядах дендропарку вздовж автотраси Житомир- Чернівці зі значним рухом автотранспорту і найбільшим антропогенним навантаженням; по-друге, тополя чорна вже досягла значних розмірів і періоду початку старіння та візуально помітне всихання та деструкція великої кількості гілок, пагонів та самих стовбурів цієї породи. Стадії деструкції деревини тут від найменшої до найбільшої.

По три види дереворуйнівних грибів виявлено на березі повислій, гіркокаштані звичайному, дубові звичайному та ясені звичайному. Таке видове різноманіття грибів можна пояснити тим, що саме ці породи дерев становлять основу парку і кількість цих дерев тут найбільша. Стадія деструкції деревини у цих порід найчастіше – I або II.

Найменше дереворуйнівних грибів виявлено на грабові звичайному (1 вид). Це можна пояснити тим, що ґрунтово-кліматичні умови дендропарку для граба близькі до оптимальних та незначним віком насаджень цієї породи у дендропарку (близько 50 років). Водночас, кількість дерев цієї породи, уражених дереворуйнівними грибами, є досить мізерною і трапляються вони досить рідко.

Решта видів дереворуйнівних грибів трапляється поодинокі на різних видах дерев I–II стадії деструкції, дуже рідко на III. Остання стадія деструкції деревини (III) характерна для таких видів як алича, береза повисла, тополя чорна, горобина звичайна та липа дрібнолиста.

Шкода, яку завдають дереворуйнівні гриби досить значна, тому захист насаджень повинен проводитися диференційовано за групами насаджень, а в межах кожної групи – з урахуванням їх віку, цінності і цільового призначення.

Важливим завданням для збереження паркових насаджень є проведення періодичних лісопатологічних обстежень для виявлення видового складу дереворуйнівних грибів та ступеня ураженості ними деревних порід. При проведенні лісопатологічного моніторингу необхідно виявляти такі дерева і видаляти їх з насаджень.

Також на сьогодні важливе значення в дендропарку «Поділля» мають заходи з регулювання рекреаційного навантаження і профілактики механічних та інших ушкоджень дерев.

Література:

1. Гордиенко П.В. Экологические особенности дереворазрушающих грибов в лесных биоценозах среднего Сихотэ-Алиня: Автореф. дис. ... канд. биол. наук. – М.: МГУ, 1979. – 20 с.

2. Шевченко С. В. Лесная фитопатология : учебник / С. В. Шевченко, А. В. Цилюрик. – К. : Вища школа, 1986. – 382 с.

Стороженко В.Г. Атлас-определитель дереворазрушающих грибов лесов Русской равнины / В.Г. Стороженко, В.И. Крутов, А.В. Руоколайнен, В.М. Коткова, М.А. Бондарцева. – М. : Товарищество научных изданий КМК, 2014. – 195 с.